

זכויות אדם / יוסף אלגזי

רק בעגלה תצא מכאן

אנשים כבר לא מתים בגלל הסגר, אבל עדיין קשה לפלשתינאים להגיע לטיפול רפואי

”אם חל שיפור כלשהו בתחום הטיפול הרפואי בשטחים, עדיין גורם הסגר סבל רב לחולים שם, ומי רע את מצבם”, סיפר סלאח חג’ יחיא, מתאם הפעולות של עמותת הרופאים לזכויות האדם בישראל, לאחר שקבר צת רופאים ואחיות מישראל ברקה וטיפלה בכ-250 חולים בטובאס שליך שבם.

לדבריו, אנשים כבר לא מתים בשל הפעלתו המחמירה של הסגר, אך עדיין נעדרים מכשולים ביוורקרטיים המקשים על תנועת החולים הדיקורים לטיפול רפואי מחוץ לאזור מגוריהם.

רו”ח שהכינה באחרונה עמותת הרופאים מראה כי שלטונות צה”ל מאשרים רק כ-10% מבקשות חולים לטיפול רפואי בישראל או בירדן; חלקן מאושרות רק לאחר התערבות העמותה או גופים אחרים.

לטענת העמותה, מדיניות הנפקת היתרי תנועה לחולים נעדרת הגדרות ברורות ומחייבות למקרי חירום רפואיים; ברוב המקרים לא רופא מקבל את ההחלטות. העמותה תיארה מקרים של חולי סרטן מעזה שלא עיבדו הקרנות במשך כשלושה שבועות, ושני ילדים חולי לב שלא הועברו לירדן אלא לאחר התערבותה.

אם כימי הסגר הראשונים נמנעה העברת תרופות וציור רפואי מישראל ומהגדה המערבית לעזה, גובשו במשך הזמן נהלים המאפשרים את ההעברה, לבקשת הרשות הפלשתיי

נית. עם זאת, עד היום מתקשים הצוותים הרפואיים במעבר מאזור לאזור. פתרון שהושג בעניין בעקבות עתירה שהגישו לבג”ץ עמותת הרופאים והאגודה לזכויות האזרח בישראל, תקף לירושלים המזרחית בלבד. בג”ץ התיר את כניסתם המיידית של 250 רופאים ואחיות פלשתינאים לביה”ח חולים בירושלים המזרחית, ונקבע נוהל קבוע למעברם.

מעמותת הרופאים נמסר, כי בעקבות פינוי הסגר הפנימי בסוף מארס, מתאפשרת תנועה של חולים וצוותים רפואיים בתוך השטחים עצמם.

בעקבות פינוי הסגר התורר האחרונים נערכו בשטחים שבהם שולט צה”ל מעצרים המוניים. עמותת המוקד להגנת הפרט בירושלים, המטפלת בפרטיות של משפחות עזירים הנתקלים בהפרת זכויות קרוביהם, פירסמה התודש רו”ח ובו ממצאים חמורים. עייקרו בתלונות על עינויים כעת החיירה, שחלקן הוצגו בבג”ץ, ועל קשיים באיתור מקום כליאת עזירים ומניעת ביקורי משפחה ופרקליטים.

עדנאן אבו תבאנה, בן 31, התלונן לפני עו”ד אנדרה רוזנטל כי בעת שנחקר באגף החקירות בכלא הוא טרלטל על ידי חוקריו, “פעם בשעות היום ופעם בשעות הלילה”, כאשר ידיו ורגליו באזיקים. במהלך הטלטול חטט אחד החוקרים את ראשו בחווקה בשולחן. זמן ממושך היה ראשו מכורסה בשק, וחוקריו מנעו ממנו שינה. בהפסקות בחקירה הוחזק בתנוחת

ה”שבח”, המכאיבה מאוד, שאינה מאפשרת לנחקר לישון. הוא הוחזק בחדר קר, ולעתים הכריחו אותו חוקריו לכרוע על ברכיו. אבו תבאנה התלונן על כך שקרסוליו ופרקי ידיו נפוחים מהאזיקים, ושראשו כואב. לטענתו, איימו עליו חוקריו שייצא מהכלא בעגלה. בעקבות פניית פרקליטו לבג”ץ, הוציא השופט גבריאל כך צו על תנאי וצו בנינים, המורים להפסיק את השימוש בכוח נגד אבו תבאנה.

נ”א, שנעצר ב-26.2, תיאר לפני עו”ד רוזנטל את תנונות ה”שבח”: העיירה יושב על דרגש נמוך, ידיו באזיקים מאחורי גבו, לפעמים גם רגליו כבולות באזיקים, שק מונח על ראשו, ומוסיקה מושמעת בקול רם.

לאחר ששופט בית המשפט העליון גבריאל כך הוציא ב-19.3 צו המורה להפסיק כל שימוש בכוח נגד העצור אחר אל קוואסמה, טען זה כי מאז מעצרו ב-11.3 איפשרו לו כולאיו להתקלה פעם אחת בלבד, כי תאו קר ומלוכלך, ואין מוציאים אותו לשעת טיול. קוואסמה ציין שבעקבות היראת השופט הופסקה חקירתו והוא אינו מוחזק עוד בתנוחת ה”שבח”.

ב-25.3, בעת ביקור בתא מספר 1 של אגף החקירות בכלא אשקלון, נמציאו 12 עזירים בתא ששטחו כעשרה מטרים רבועים. אלה טענו, כי שבוע קורם לכן היו בו 17. העזירים מבלעים את כל שעות היממה על גבי שבעה מורנים הצמודים זה לזה. הם התלוננו שמונעים מהם שעת טיול, ושהמוזן

אינו מספיק. ראמי סערה, בן 17, מספר: “כל לילה ישן עזיר אחר עם רגליו על הרגל, גבו על חלק מהמורן, וראשו מונח על רגליו של עזיר אחר. אני ישנתי כך הלילה”.

לטענת המוקד, הטיפול הרפואי הניתן לעזירים לקוי. בתצהיר שנתן נוואף אבו סיתה, בן 16 וחצי, הוא קרבל: “לפני שנה וחצי עברתי ניתוח ברגלי, ולכן הישיבה בתנוחת ה”שבח” גרמה לי כאבים עזים. על פי החלטת השופטת כעת הארכת המעצר, הייתי אמור להיבדק בידי רופא תוך 24 שעות. רופא ראה אותי רק אחרי יומיים, ורק למחרת קיבלתי תרופות”.

בדר”ח גילתה עמותת מוקד, כי בין סוף פברואר לסוף מארס פנו אליה 349 משפחות שלא ירעו היכן מוחזק העציר בן המשפחה. מתוך מדרגם של 181 אנשים שנעצרו בתחילת מארס ושהעמותה הצליחה לאתר, רק כ-19 מהמקרים קיבלו משפחותיהם הורעה על מקום הכליאה.

“מניעת מפגש עם עורך דינ משאירה את העציר חסר אונים מול תנאי מעצר קשים או אמצעי חקירה בלתי חוקיים”, ציין רו”ח המוקד. בנדר”ח, חוקרי השב”כ מורשים למנוע בצו מפגש בין עזיר לבין פרקליטו, ללא הליך משפטי, לתקופה מצטברת של 30 יום. אפשר להמשיך ולהאריך תקופה זו בחליף משפטי.

באחד המקרים כתב עו”ד רוזנטל לפרקליטות המדינה: “הבוקר, 25.3,

ופוגש עזירים אחרים?” בתשובה לרוזנטל, כתב מנהל מחלקת הכג”צים בפרקליטות, עוזי פוגלמן, כי צו מניעת פגישה אכן הוצא באותו יום “בשל התפתחות חקירתית שתים, נמסר לי על ידי הסודר כי קיימת מניעה. האם אין חוסר תום לב מוחלט בהוצאת צו בזמן שאני בכלא טחון האזור”.